

Dr. sc. Serđo Kos / Ph. D.
Dr. sc. Đani Šabalja / Ph. D.
Dr. sc. Jasminka Bonato / Ph. D.
Sveučilište u Rijeci / *University of Rijeka*
Pomorski fakultet u Rijeci /
Faculty of Maritime Studies Rijeka
Studentska 2, 51000 Rijeka
Hrvatska / *Croatia*

Pregledni članak
Review article

UDK / *UDC*:
338.48:656.614.2](100)

Primljeno / *Received*:
28. travnja 2013. / *28th April 2013*
Odobreno / *Accepted*:
16. svibnja 2013. / *16th May 2013*

ANALITIČKA STRUKTURA DISPERZIJE KRUŽNIH PUTOVANJA PO POJEDINIM PLOVIDBENIM PODRUČJIMA SVIJETA

ANALYTICAL DISPERSION STRUCTURE OF CRUISES BY INDIVIDUAL SAILING AREAS OVER THE WORLD

SAŽETAK

Povećani pomorski promet s ostvarenih 34 milijarde tonskih milja tereta u 2007. godini popraćen je i povećanjem broja putnika do 18 milijuna na kružnim putovanjima. Kružna putovanja prije 50-ak godina odvijala su se uglavnom u plovibnenim područjima Sjeverne Amerike i Mediterana u kojima se i danas odvija veliki dio kružnih putovanja, ali su i ostala plovibnena područja u svijetu postala interesom odvijanja kružnih putovanja. Širenje i jačanje kružnih putovanja u uzlaznom je trendu što pokazuje sve veći broj putničkih brodova iz godine u godinu kao i sve veći kapacitet putničkih brodova. Svrha i cilj ovoga rada je analizirati i prikazati disperziju kružnih putovanja po pojedinim plovibnenim područjima svijeta. Nadalje, istraživanjem ponuda kružnih putovanja utvrditi broj područja u svijetu u kojima se odvijaju kružna putovanja kao i postotni udio ostvarenih kružnih putovanja po pojedinom oceanu. Analizom ponude kružnih putovanja sistematizirati i prikazati mjesečni, odnosno godišnji broj putovanja te kapacitete brodova i prevladavajuću dužinu kružnih putovanja po pojedinom plovibnenom području svijeta.

Ključne riječi: putnički brodovi, kružna putovanja

SUMMARY

The increase of maritime transport with accomplished 34 billion tons of cargo in the year of 2010. affected the increase of travellers up to 18 billion on cruises. About 50 years ago cruises were taking place on sailing areas mostly around North America and Mediterranean in which most of them still do up to this day, but other sailing areas over the world became of interest for many cruises. The increase and higher number of capacity of cruisers are a result of fast growing and spreading of cruising trend from year to year. The soul purpose and goal of this article is to analyse and show the dispersion of cruises by individual sailing areas over the world. The study offers a number of cruising areas over the world and presentage of cruises on each ocean. Analysing the offers of cruises and with the systematic showing of monthly or annual number of travels as well as capacity of ships and predominant lenght of cruises by each area of the world.

Key words: cruisers, cruises

1. UVOD

Povijest razvoja i zamisao kružnih putovanja¹ bitno se razlikuju od današnjeg poimanja kružnih putovanja. Početak prijevoza putnika u preookeanskoj plovidbi bio je samo djelomičan i odvijao se uz prijevoz tereta i poštanskih pošiljaka.² Na putovanje se polazilo isključivo radi dolaska do određenog odredišta, a u preookeanska područja moglo se stići isključivo ploveći brodom.

U začetku kružnih putovanja nije se pridavao veliki značaj kvaliteti prijevozne usluge, no tijekom vremena Amerikanci i Englezi³ grade brodove kojima uglavnom prevoze putnike podižući i kvalitetu prijevozne usluge.⁴ Uspostavom putničkih linija brodom dolazi i do nadmetanja pojedinih država u brzini ostvarenog putovanja tako da se od 1838. godine počinje dodjeljivati Plava vrpca⁵ za počast najbržeg istočno/zapadnog prelaska Atlantika. Značajnije poboljšanje u kvaliteti putovanja nastaje tijekom 1840-ih i 1860-ih godina kada se gradi veći broj brodova,⁶ dok se tijekom 1906. godine grade još veći i brži brodovi⁷, s više paluba. Na sve veći broj putnika u preookeanskoj plovidbi utjecala je velika emigracija stanovništva iz Europe u Ameriku.

Prvi svjetski rat zaustavio je zahuktalu gradnju novih putničkih brodova na kružnim putovanjima i znatno smanjio broj kružnih putovanja. Mnogi putnički brodovi koristili su se za prijevoz vojnika, a nakon rata dodjeljivani su kao ratno obeštećenje.

¹ Brodarska udruga „Black Ball Line” 1818. godine prva je s flotom jedrenjaka započela s redovitom preookeanskom linijom prijevoza putnika na relaciji SAD-a i Engleske i time započela kružna putovanja.

² Brodovi su ispred imena imali RMS (engl. Royal Mail Ship – Kraljevski poštanski brod).

³ Vodeće brodarske udruge bile su Cunrad u Engleskoj i Whita Star Line u Sjevernoj Americi.

⁴ Great Western Steamship Company 1837. godine započinje održavanje redovite linije preko Atlantika s parobrodom koji je tu udaljenost prelazio za svega 15 dana što je u odnosu na dva mjeseca jedrenjakom bilo znatno kraće.

⁵ Plava vrpca (engl. Blue Riband) – prvi brod koji je osvojio Plavu vrpcu pri zapadnom prijelazu 1838. godine je SS „Sirijus” (18 dana 14 sati i 22 minute, brzinom od 8,03 čv.). Posljednju Plavu vrpcu osvojio je SS „United States” 1952. godine (3 dana 12 sati 12 minuta, brzinom od 34,51 čv.).

⁶ RMS Britannia, SS Great Britain (1847. prvi brod željeznog trupa s vijčanim pogonom), RMS Oceanic

⁷ Mauritania (Vlasnik Cunrad Line, godina gradnje 1906., dužina = 240,8 m, širina = 26,8 m, gaz = 10,1 m, brzina = 24 čv., kapacitet putnika = 2165, broj posade = 802); Lusitania (Vlasnik Cunrad Line, godina gradnje 1907., dužina = 239,9 m, širina = 26,5 m, gaz = 10,2 m, brzina = 25čv., kapacitet putnika = 2198, broj posade = 850).

1 INTRODUCTION

The very beginning of cruises¹ and the original idea are by far different than today's point of cruising. Transporting travellers in transatlantic voyage in the beginning was only partial alongside cargo and postal items². Trips would only be taken to reach a certain destination and to reach a transatlantic destination one could only go by ship.

In the beginning years of cruises the attention was not on quality of transportation service, but as the time passed by, Americans and British³ build ships that are used mostly to transport passengers increasing the quality of same service⁴. With establishing passenger ship lines came a competition between several countries in speed of the actual travel, so from the year of 1838. a Blue Riband⁵ reward is granted to honor the fastest east/west Atlantic crossing. The significant improvement in traveling quality occurs during 1840s and 1860s when a larger amount of ships are built⁶, culmination was at the year of 1906. with building bigger and faster ships⁷ with more decks, and large emigration from Europe to America contributes to the increasing number of passengers.

The First World War slowed down the built of new cruisers and with that narrowed down the cruising. Many cruisers were used to transport soldiers, and after the war were given away as war compensations.

¹ Shipping association „Black Ball Line” at the year 1818. was the first company with sailing fleet started with regular transatlantic lines that transported passengers from USA to England and with that began with cruises.

² The ships had RMS before their name (Royal Mail Ship)

³ Leading shipping companies were Cunrad in England and Whita Star Line in North America.

⁴ Great Western Steamship Company in 1837th year starts with upkeeping of regular over Atlantic line which involved a steamship that covered the distance in a matter of 15 days, which unlike sailing for 2 months was significantly shorter.

⁵ Blue Riband, the first ship that won the Blue Riband award with west passing in 1838. was SS „Sirijus” (18 days 14 hours and 22 minutes with speed of 8,03 knots). Last reward won SS „United States” in 1952. (3 days 12 hours 12 minutes with speed of 34,51 knots)

⁶ RMS Britannia, SS Great Britain (1847. First ship with iron body and screw drive), RMS Oceanic

⁷ Mauritania (Owned by Cunrad line, year of build 1906., length = 240,8 m, width = 26,8 m, draft = 10,1 m, speed = 24 čv., passenger capacity = 2165, crew capacity = 802); Lusitania (Owned by Cunrad line, year of build 1907., length = 239,9 m, width = 26,5 m, draft = 10,2 m, speed = 25čv., passenger capacity = 2198, crew capacity = 850).

Međutim, nakon rata započinje gradnja novih putničkih brodova koji interijerom i zabavnim sadržajima značajnije odudaraju od prijašnjih brodova za kružna putovanja.

Sve veća popularnost kružnih putovanja iz godine u godinu polučuje veći broj putnika. Analizom prikupljenih statističkih podataka ukupan broj putnika na kružnim putovanjima kontinuirano godinama raste, a za 2013. predviđa se porast od nemalih 15,7 %. Pored navedenog kontinuiranog povećanja broja putnika dolazi i do povećanja broja putničkih brodova i planiranih novogradnji⁸ sa sve bogatijim sadržajem za putnike.⁹

Prema ponudi putničkih agencija kružna putovanja odvijaju se po pojedinim plovidbenim područjima ciklično s obzirom na godišnja doba, dok se u nekim područjima odvijaju kontinuirano tijekom cijele godine. Djelatnošću prijevoza putnika na kružnim putovanjima bavi se nekoliko svjetskih brodarskih kompanija¹⁰ koje raspolažu brodovima različitih kapaciteta putnika. Na pojedinim područjima koriste se uglavnom manji brodovi s vrlo malim kapacitetom putnika i članova posade,¹¹ a na drugim isključivo veliki brodovi s vrlo velikim kapacitetom putnika i članova posade.¹²

Kružna putovanja mogu se raspodijeliti i prema vremenu trajanja putovanja i prema mjesečnom broju putovanja po pojedinom plovidbenom području. U povijesnim počecima kružnih putovanja kada su se ona odvijala pomoću jedrenjaka, trajanje kružnih putovanja iznosilo je 60 i više dana. Prelaskom na parobrode skraćuje se prelazak Atlantskog oceana ispod 16 dana, da bi početkom 19. stoljeća gradnjom većih i jačih brodova tu istu razdaljinu prevalili za 5 – 6 dana. Kod modernih putnički brodovi današnjice ne polaže se toliko pažnja na brzinu broda koliko na bogatstvo zabavnog sadržaja na brodu. Grade se sve veći i opremljeniji brodovi, a stalni trend rasta broja putnika ukazuje na vrlo unosan posao koji samo američkom gospodarstvu donosi godišnju zaradu od 37,85 milijardi dolara.

⁸ Knjiga narudžbi novih brodova sadrži do 2015. godine gradnju 26 putničkih brodova od kojih je 17 većih prekoceanskih.

⁹ Surf bazeni, golf simulatori, vodeni parkovi, samoizravnavajući biljarski stolovi, jacuzzi, bungee-trampolini.

¹⁰ Carnival Cruise Line, Celebration Cruze Line, Crystal World Cruise, Cunard, Holland America World Cruise, P & O Cruise, Regent, Silversea, Royal Caribbean, Costa Cruises, Disney, Princess, Seabourn, Windstar.

¹¹ Do 500 putnika i 100 članova posade, (Afrika, Antartika, Arktik)

¹² Od 500 i više putnika te od 100 i više članova posade.

Building new cruisers began again after the war which with their interior and amusement content differ from previous cruisers.

The popularity of cruisers from year to year produce more passengers. Analysis given from statistical data total amount of passengers is continuously growing each year, and for 2013. it is projected to increase for 15,7 %. In addition to this growing number of passengers, an increase of cruisers and planned new buildings⁸ with richer content for travelers⁹. According to the cruising agency offers, the cruises are carried out on individual sailing areas cyclic with the aspect of given season, unlike in other areas where they are carried throughout entire year. Only few world companies¹⁰ are active in cruising business that handle ships with different variety of passenger capacity. On individual areas mostly smaller ships are used with low passenger capacity and crew members¹¹, while on the others only large ships with very high passenger capacity and crew members¹². Cruises can be divided according to travel time period and monthly number of travels by each sailing area. In historical beginnings of cruises, when they were made by sailing ships, cruises took time of 60 days and more. Transferring to steamships the travel across Atlantic is shortened to under 16 days, and at start of 19th century with building bigger and stronger ships the same distance was crossed in only 5 to 6 days. With modern cruisers of today, the focus is more on enrichment of entertaining content rather than on the actual speed of the ship. Bigger and better equipped ships are built, and the level of cruising trend which is in constant growing points out the fact of lucrative business which only to American economy gives an annual profit of 37,85 billion dollars.

⁸ Book of orders of new ships has future build of 26 cruisers of which are 17 larger transatlantic until year 2015.

⁹ Surf pools, gold simulators, water parks, self-leveling billiard tables, jacuzzi, bungee-trampolines

¹⁰ Carnival Cruise Line, Celebration Cruze Line,

¹¹ Up to 500 passengers and 100 crew members, (Africa, Antarctica, Arctic)

¹² From 500 passengers and more and from 100 crew members and more.

2. RASPODJELA PODRUČJA KRUŽNIH PUTOVANJA

Kako bi se došlo do konačnog broja plovidbenih područja u kojima se odvijaju kružna putovanja u radu je analiziran veliki broj ponuda kružnih putovanja različitih putničkih agencija [16 – 24] te se utvrdilo da svi nude iste brodove za kružna putovanja po pojedinim plovidbenim područjima.

Istraživanjem i analizom ponuda kružnih putovanja definirana su sljedeća plovidbena područja u kojima se obavljaju kružna putovanja, a to su:

1. Afrika
2. Aljaska
3. Antarktika
4. Arktik¹³
5. Atlantik (*prijelaz*)
6. Atlantski otoci
7. Australija i Novi Zeland
8. Daleki istok
9. Indijski ocean
10. Istočna obala SAD-a i Kanada
11. Južna Amerika
12. Mediteran
13. Panama
14. Tihi ocean
15. Zapadna obala SAD-a i Meksiko.

2.1. Godišnji prikaz broja putovanja po pojedinom plovidbenom području

Raspodjelom kružnih putovanja prema plovidbenim područjima istraživanjem je utvrđen ukupan godišnji broj putovanja po pojedinom plovidbenom području. Prema godišnjem broju ostvarenih kružnih putovanja pred ostalim značajno prednjače područja Arktik s 1528 putovanja i Mediteran s 1155 putovanja. U odnosu na druga područja poprilično zaostaje područje Afrike koje tijekom cijele godine nema više od četrdesetak putovanja.

¹³ Arktik je ozemlje i pomorje oko Sjevernog pola Zemlje koje se nalazi unutar julijske izoterme od 10°.

2 DISTRIBUTION OF INDIVIDUAL CRUISING AREAS

To reach the sum number of sailing areas in which cruisers take place, in this research a great number of cruising offers is analysed from different traveling agencies¹³ there for a conclusion is made that all of them offer the same ships for the cruises divided by different sailing areas.

By research and analysis of the offers various of sailing areas have been defined, which are given below:

1. Africa,
2. Alaska,
3. Antarctica,
4. Arctic¹⁴,
5. Atlantic (*crossing*)
6. Atlantic islands,
7. Australia and New Zeland,
8. Far East,
9. Indian Ocean,
10. USA East coast and Canada,
11. South America,
12. Mediterranean,
13. Panama,
14. Pacific Ocean,
15. USA West coast and Mexico.

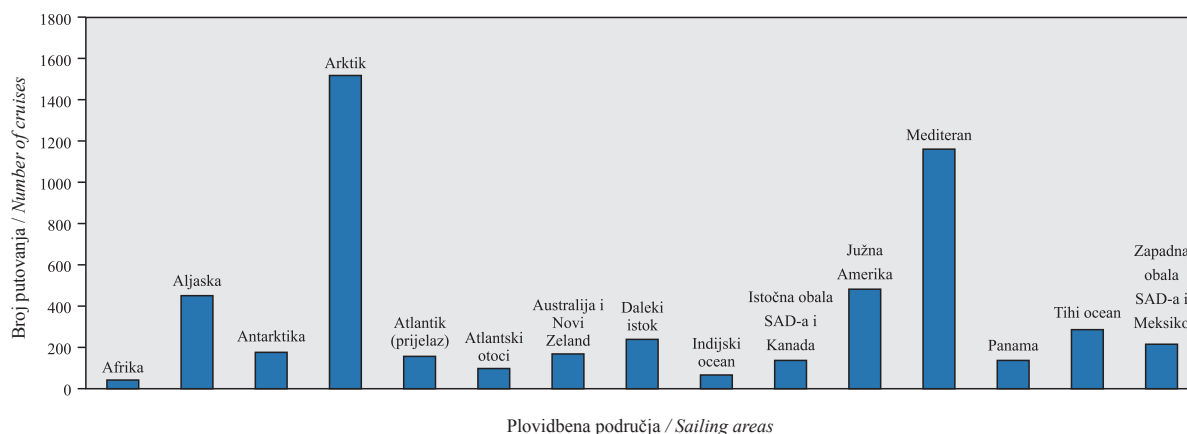
2.1 Annual cruising show by different sailing areas

Distributing the cruises by sailing areas, an annual cruising number is determined. According to the number of cruises, Arctic leads with 1528 cruises and Mediterranean is close by with 1155 travels. Comparing with other areas, Africa is far behind with only forty travels during the whole year.

Research also shows the annual cyclus of monthly travels, by every month for every sailing areas. Most of the sailing areas have ups and downs during the year period, unlike Arctic where the cruises are continuous throughout

¹³ List of all traveling areas

¹⁴ The Arctic is the territory and the sea board around the North Pole situated within the 10° Julian isotherm.

Grafikon 1. Raspodjela putovanja prema plovidbenim područjima
Chart 1 Distribution of travels according to sailing areas

Izvor / Source: Autori / Authors

Istraživanjem je utvrđen i godišnji ciklus broja putovanja po pojedinom mjesecu za svako navedeno plovidbeno područje. Za razliku od ostalih plovidbenih područja u kojima ima razdoblja u godini kada je broj kružnih putovanja vrlo mali ili ih gotovo i nema, plovidbeno područje Arktika ponovo se izdvaja od ostalih s kontinuiranim brojem putovanja kroz cijelu godinu i s tek nešto većim brojem putovanja u lipnju, srpnju i kolovozu. „Mrtva” sezona u pojedinom plovidbenom području rezultira upošljavanjem putničkih brodova u tom vremenu na neko drugo plovidbeno područje. Ovisno o godišnjim dobima broj mjesečnih kružnih putovanja oscilira na pojedinim plovidbenim područjima tako se za plovidbena područja na južnoj polutci u zimskim mjesecima iskazuje znatno veći broj putovanja nego na sjevernoj polutci, dok je ljeti obratno.

2.2. Mjesečni prikaz broja putovanja po pojedinom plovidbenom području

Analizom ponude kružnih putovanja za pojedino područje tijekom godine utvrđen je broj putovanja po pojedinom mjesecu u godini. Iz grafikona je vidljiva kontinuiranost kružnih putovanja za pojedina plovidbena područja iz mjeseca u mjesec ili stagnaciju za određeno razdoblje.

Za plovidbeno područje Afrike kružna putovanja odvijaju se u prvih pet mjeseci u godini i svega par u listopadu i prosincu. Upravo u razdoblju kada je na južnoj hemisferi ljetno i broj

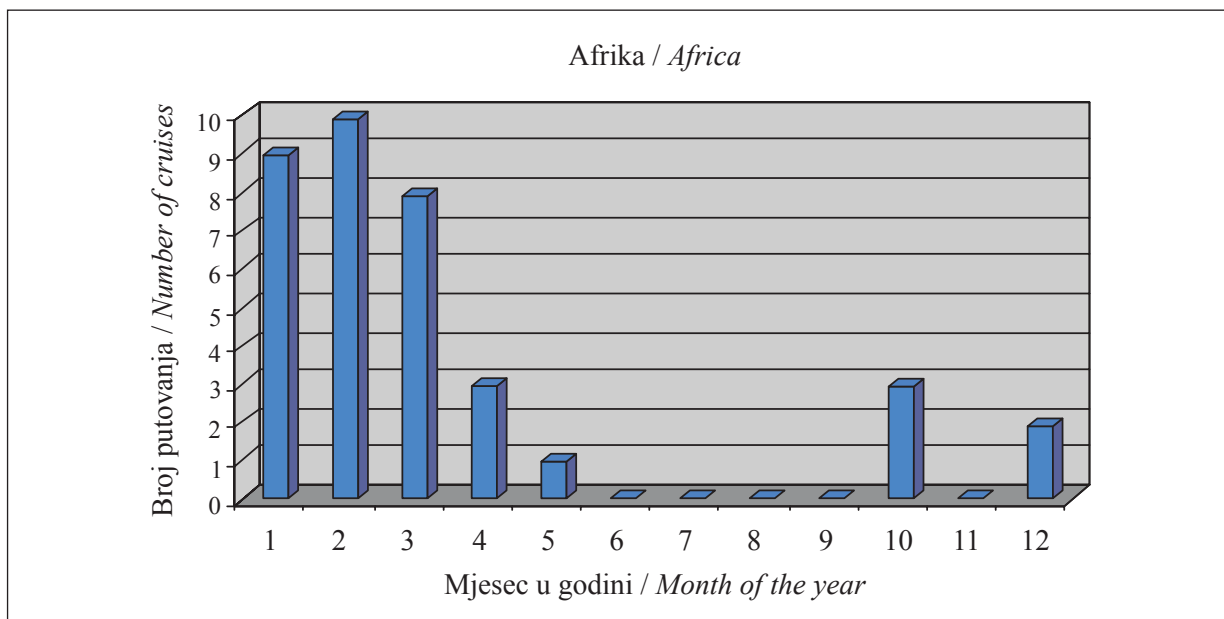
the whole year, and with only slightly more cruises in June, July and August. Dead season in some sailing areas results with recruitment of those ships into other areas in that period. Depending on the season, the number of monthly cruises oscillates on some sailing areas, so those areas who are on southern Hemisphere have more cruises during winter time, and northern Hemisphere is more popular in summer time.

2.2 Monthly show of cruisings by each sailing area

With the analysis of offers by each sailing area the number of monthly cruises is established for each month of the year. The chart below shows continuity of monthly cruises for each sailing area or stagnation of a period.

The first five months and some in October and December show cruises in African sailing area. In that exact time, the summer time on the southern Hemisphere, is when the most cruising appears, and when winter occurs, the cruises are not even offered.

The cruises that are offered on African sailing area are long journeys with smaller ships up to 300 passengers and 60 crew members, and short journeys with bigger ships up to 1000 passengers and 400 crew members. In this sailing areas cruise length is up to 7 days that take 40 % of the offers, and over 10 days for long journeys that take 60 % from the traveling sum.

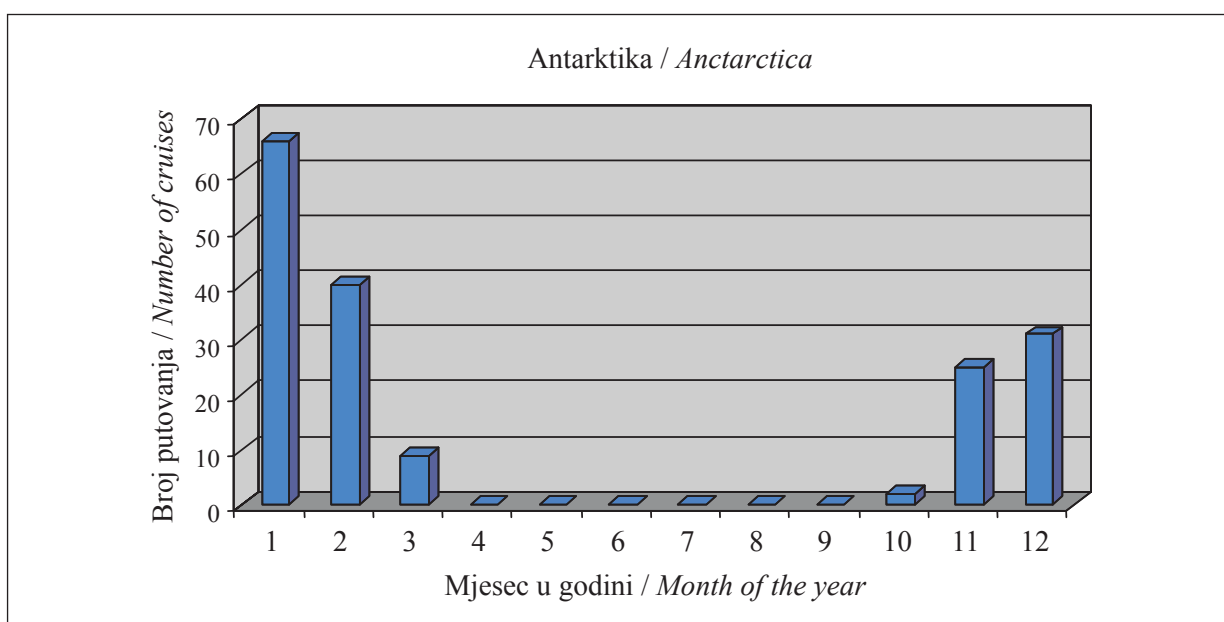
Grafikon 2. Prikaz broja ostvarenih putovanja po mjesecima kroz godinu za plovidbeno područje Afrike
Chart 2 Showing of African sailing area monthly cruises

Izvor / Source: Autori / Authors

kružnih putovanja je najveći, a kad je zima kružnih putovanja niti nema u ponudi.

U ponudi kružnih putovanja za područje Afrike su duža putovanja manjim brodovima do 300 putnika i 60 članova posade i kraća putovanja većim brodovima do 1000 putnika i 400

In the warmer season of southern Hemisphere is when the most cruises take place, especially in Anctarctica area. Season starts and ends with only few of the cruises in Ocrober and March, while the highest amount of cruises take place in January. Cruises along Anctarctica are

Grafikon 3. Prikaz broja ostvarenih putovanja po mjesecima kroz godinu za plovidbeno područje Antarktika
Chart 3 Showing of Anctarctica sailing area monthly cruises

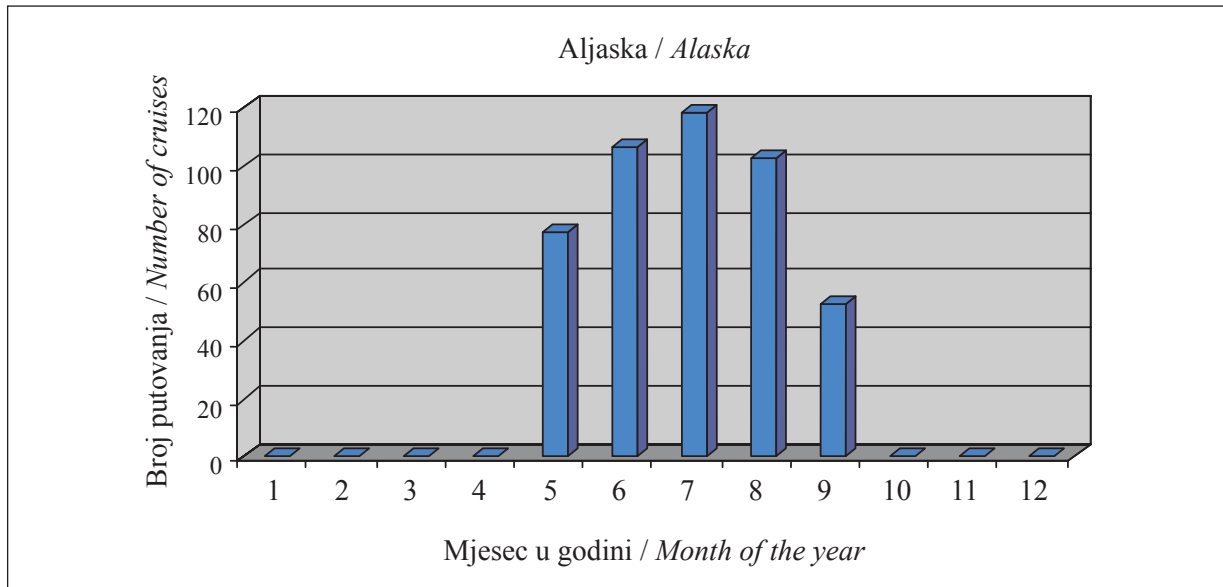
Izvor / Source: Autori / Authors

članova posade. U plovibnom području Afrike na kružna putovanja do 7 dana otpada 40 %, a na duža putovanja preko 10 dana otpada 60 % cjelokupnih putovanja.

U toplijem razdoblju u godini za južnu hemisferu odvija se i najveći broj kružnih putovanja u području Antarktika. Sezona započinje i

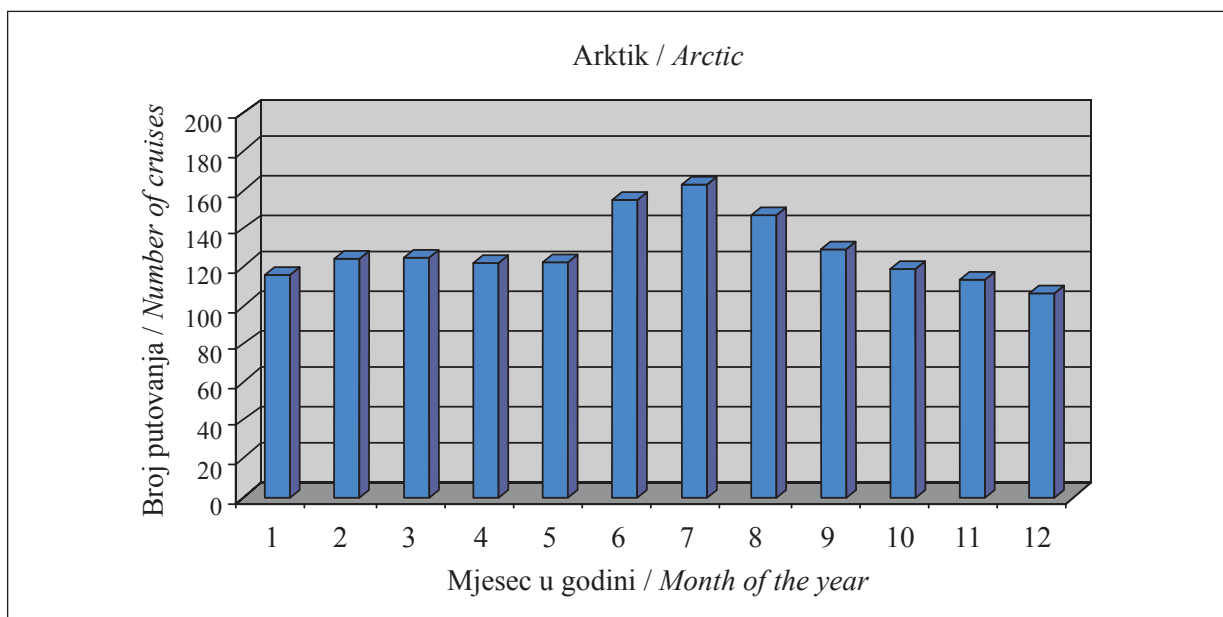
offered in smaller ships with up to 200 passengers and 100 crew members. The length of the journey is different, from 4 days which only take 2 %, 7 days which take 18 % and 10 and more days with 80 % of the total sum of cruises.

Cruises for Alaskan sailing area are continuous within only five months in a year, with os-

Grafikon 4. Prikaz broja ostvarenih putovanja po mjesecima kroz godinu za plovibeno područje Aljasko
Chart 4 Showing of Alaskan sailing area monthly cruises

Izvor / Source: Autori / Authors

Grafikon 5. Prikaz broja ostvarenih putovanja po mjesecima kroz godinu za plovibeno područje Arktika
Chart 5 Showing of Arctic sailing area monthly cruises

Izvor / Source: Autori / Authors

završava sa svega par kružnih putovanja u listopadu i ožujku dok se najveći broj putovanja odvija u siječnju. Kružna putovanja za područje Antarktika odvijaju se manjim brodovima kapaciteta do 200 putnika i 100 članova posade. U ponudi je različita dužina kružnih putovanja i kreće se do 4 dana (2 %), do 7 dana (18 %) i 10 i više dana na koja otpada 80 %.

Kružna putovanja za područje Aljaske odvijaju se kontinuirano u svega pet mjeseci u godini s oscilacijom broja putovanja iz mjeseca u mjesec. Plovi se samo većim brodovima od 2000 do 3000 putnika i 1000 članova posade. Kružna putovanja se odvijaju u vremenu do 7 dana (80 %) i nešto duža preko 10 dana koja su zastupljena sa svega 20 %.

U plovidbenom području Arktika odvija se najveći broj kružnih putovanja od svih navedenih područja. Putovanja teku kroz cijelu godinu s osjetnijom oscilacijom broja putovanja u lipnju, srpnju i kolovozu.

Bitno je istaknuti da tijekom cijele godine ima preko sto kružnih putovanja mjesečno. Putovanja se odvijaju plovidbom manjih brodova kapaciteta do 500 putnika i 100 članova posade. U plovidbenom području Arktika putovanja traju u vremenu do 7 dana (40 %) i duže od 10 dana na koja otpada 60 %.

U plovidbenom području Atlantskog oceana (*prijelaz*) kružna putovanja odvijaju se skoro ti-

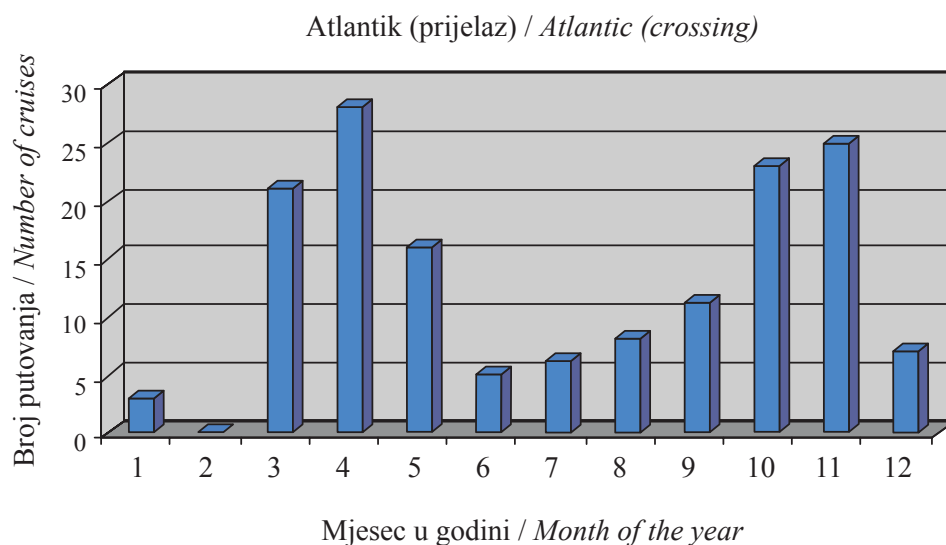
cilation of the cruising numbers with each month. Journey is taken with big ships with 2000 to 3000 passengers and 1000 crew members. Most of the cruises are taken in period of 7 days length which take up to 80 % and some longer over 10 days with 20 % of the total cruising sum.

In the Arctic sailing area, biggest amount of cruises are taken place from all others sailing areas. Journeys are offered throughout entire year with slight oscillation in June, July and August.

It is important to emphasize that through whole year there is more than hundred each month. Journeys are taken in smaller ships with up to 500 passengers and 100 crew members. In Arctic sailing area journeys are taken up to 7 days which take 40 % and longer than 10 days which take 60 % of the cruising sum.

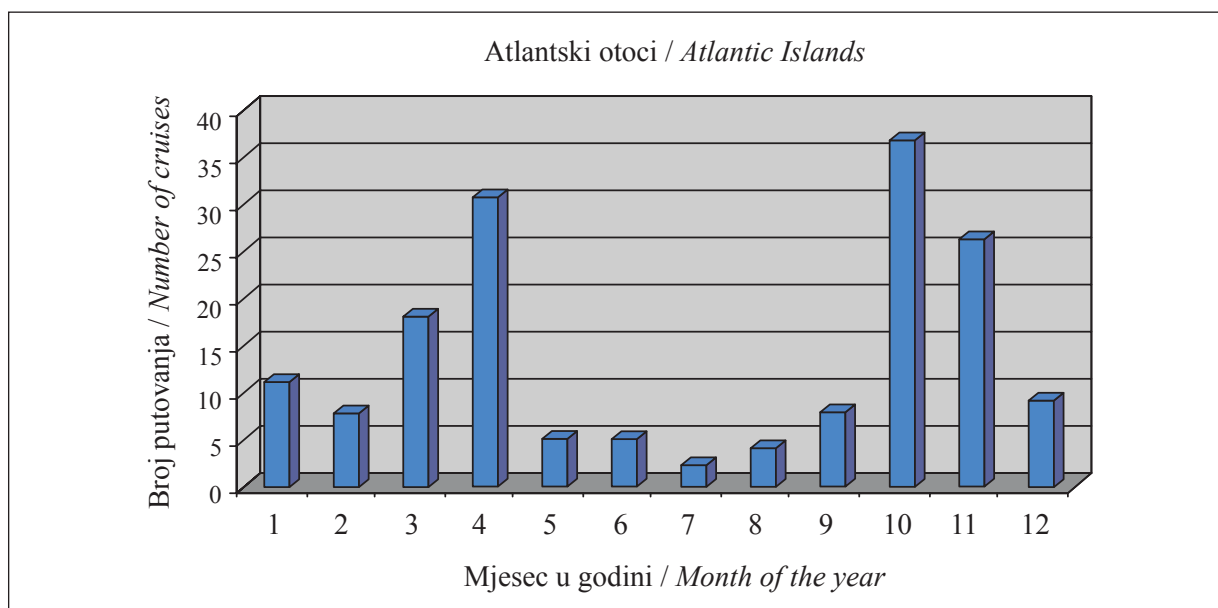
In Atlantic Ocean (*crossing*) sailing area, cruises are offered almost trough entire year. Except in February, every month has an high oscillation between the cruising months. In this sailing bigger ships are used with capacity of 2000 passengers and 1000 crew members. Cruises are taken in periods up to 7 days which take 10 % and 10 days and more which take a high 90 % of the total cruising sum for that area.

The sailing area of the Atlantic islands have cruises throughout the entire year. The same as

Grafikon 6. Prikaz broja ostvarenih putovanja po mjesecima kroz godinu za plovidbeno područje Atlantika (prijelaz)
Chart 6 Showing of Atlantic (*crossing*) sailing area monthly cruises

Izvor / Source: Autori / Authors

Grafikon 7. Prikaz broja ostvarenih putovanja po mjesecima kroz godinu za plovidbeno područje Atlantskih otoka
Chart 7 Showing of Atlantic Islands sailing area monthly cruises

Izvor / Source: Autori / Authors

jekom cijele godine. Osim u veljači u svakom mjesecu je određeni broj kružnih putovanja, ali oscilacija broja putovanja po pojedinom mjesecu vrlo je izražena. Na ovome plovidbenom području za kružna putovanja koriste se veći brodovi kapaciteta od 2000 putnika i 1000 članova posade. Kružna putovanja odvijaju se u vremenu do 7 dana (10 %) i 10 i više dana koja su zastupljena s visokih 90 %.

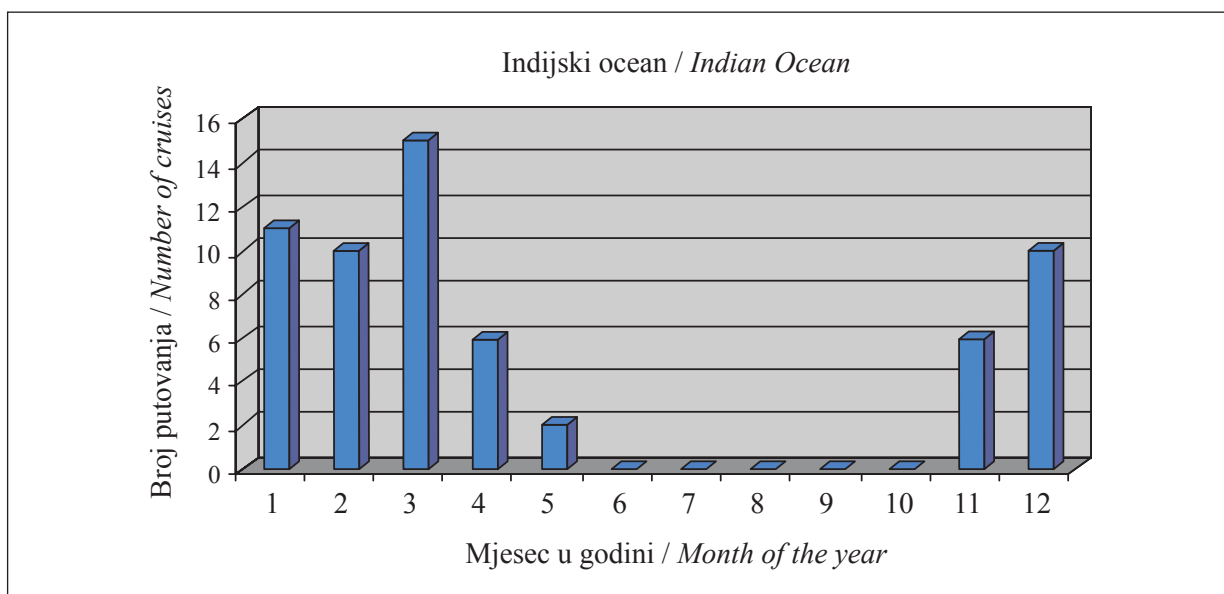
U plovidbenom području Atlantskih otoka kružna putovanja odvijaju se tijekom cijele godine. Kao i kod kružnih putovanja prijelaza Atlantika i ovdje je izražena znatna oscilacija broja putovanja iz mjeseca u mjesec. Najmanji broj putovanja, svega nekoliko je u srpnju, a najveći, preko 35 u listopadu. Velika popularnost Atlantskih otoka rezultira i velikim brojem putnika na tim kružnim putovanjima pa se putovanja odvijaju većim brodovima kapaciteta od 2000 putnika i 800 članova posade. U ponudi su kružna putovanja u trajanju do 7 dana (25 %) i putovanja duža od 10 dana na koje otpada preostalih 75 % putovanja.

U Indijskom oceanu u kojem je najmanji broj kružnih putovanja po pojedinom oceanu, broj kružnih putovanja po pojedinom mjesecu je znatno manji. Glavnina putovanja kontinuirano se odvijaju do lipnja mjeseca, nakon čega slijedi stanka od pet mjeseci te se putovanja nastavljaju

with Atlantic Ocean (*crossing*) there is a slight oscillation with the amount of journeys from month to month. The lowest number of travels, with only a few in July, and the highest number in October with over 35 cruises. The popularity of Atlantic islands result with large amount of passengers on those cruises, so they are taken with big ships with capacity of 2000 passengers and 800 crew members. The cruises that are offered are in 7 days lengths which take 25 % and journeys with 10 days of lengths which take the remaining 75 % of the cruising sum of that area.

In Indian Ocean, the least amount of cruises are taken place according to monthly cruises and by each ocean. Majority of journeys are made continuously throughout June, after which follows a 5-month break, and then journeys continue in November and December. Ships that are involved in Indian Ocean cruises are smaller with up to 200 passengers and 120 crew members, and bigger ships with capacity of 2000 passengers and 900 crew members. There are no cruisings offered with 4 days of length, but only up to 7 days, 10 days and more. Cruises up to 7 days take 20 % and 10 days and more take 80 % of the cruising sum of that area.

Cruises in the USA East coast and Canadian sailing areas are continuous throughout entire year with slight monthly oscillation. Ships that

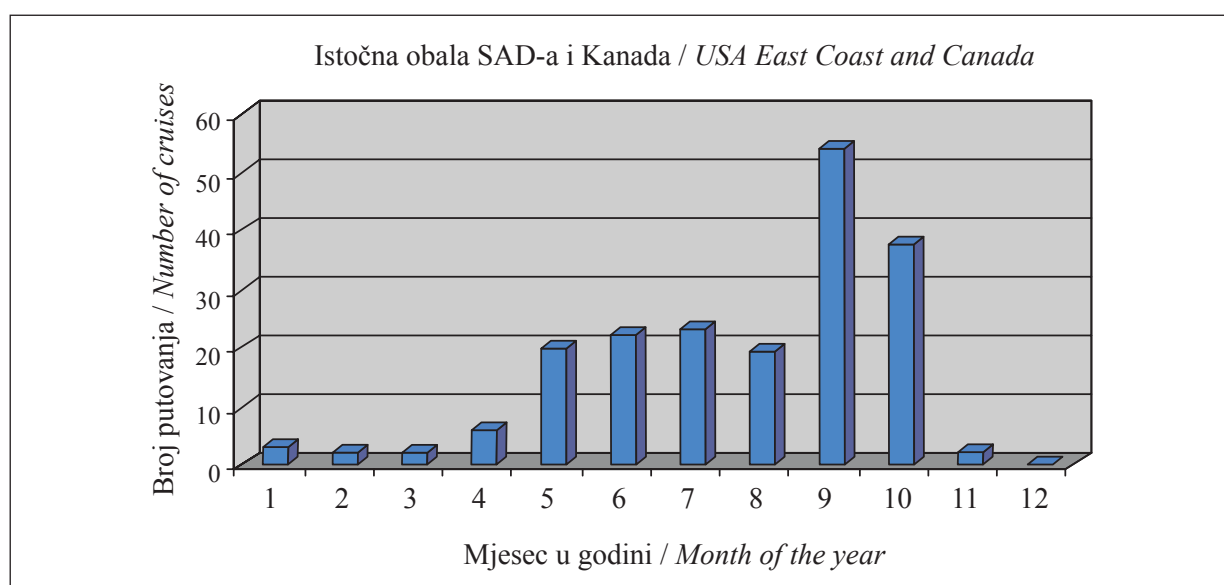
Grafikon 8. Prikaz broja ostvarenih putovanja po mjesecima kroz godinu za plovidbenu područje Indijskog oceana

Chart 8 Showing of Indian Ocean sailing area monthly cruises

Izvor / Source: Autori / Authors

ju u studenom i prosincu. Na kružnim putovanjima u Indijskom oceanu se koriste i manji brodovi kapaciteta 200 putnika i 120 članova posade te veći brodovi kapaciteta od 2000 putnika i 900 članova posade. U ponudi kružnih putovanja nema kraćih putovanja već isključivo

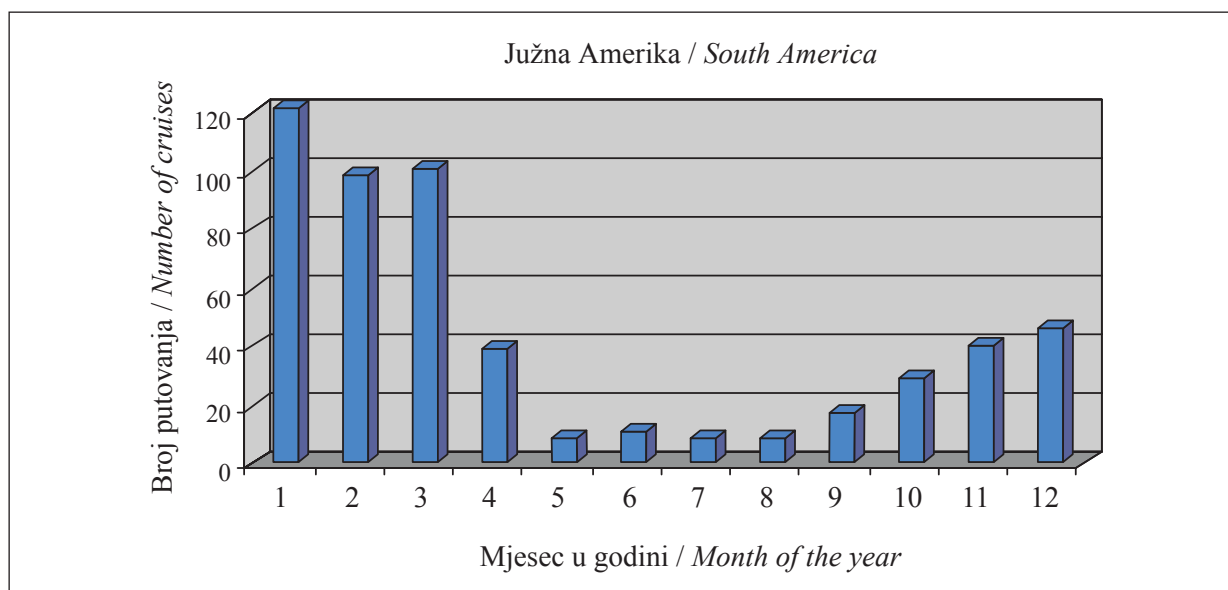
are used are mostly bigger ships with 2000 to 3000 passengers and 1000 crew members. For this sailing area the only cruises offered are from 7 to 10 days and more, and are divided with 50 % each of the total cruises sum for this area.

Grafikon 9. Prikaz broja ostvarenih putovanja po mjesecima kroz godinu za plovidbenu područje Istočne obale SAD-a i Kanade

Chart 9 Showing of USA East coast and Canadian sailing area monthly cruises

Izvor / Source: Autori / Authors

Grafikon 10. Prikaz broja ostvarenih putovanja po mjesecima kroz godinu za plovidbeno područje Južne Amerike
Chart 10 Showing of South American sailing area monthly cruises

Izvor / Source: Autori / Authors

kružna putovanja u trajanju do 7 te 10 i više dana. Kružna putovanja u trajanju do 7 dana zastupljena su s 20 %, a putovanja od 10 i više dana s 80 %.

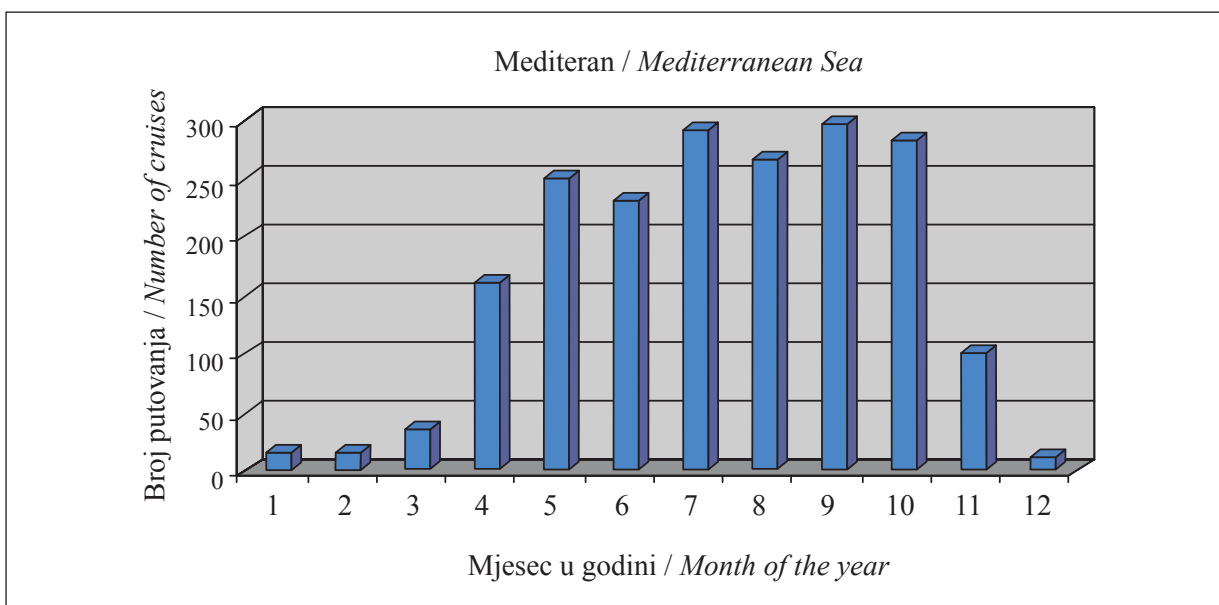
Kružna putovanja u području Istočne obale SAD-a i Kanade odvijaju se kontinuirano tijekom cijele godine s znatnom mjesečnom oscilacijom broja putovanja. Na putovanjima se uglavnom koriste veći brodovi kapaciteta od 2000 do 3000 putnika i 1000 članova posade. Za ovo plovidbeno područje u ponudi su isključivo duža putovanja do 7 dana te 10 i više dana, a odvijaju se u omjeru 50 %.

Na plovidbenom području Južne Amerike kružna putovanja se odvijaju u prva tri mjeseca u godini u znatno većem broju nego u preostalim mjesecima u godini. Kružna putovanja odvijaju se kontinuirano kroz cijelu godinu s najmanjim brojem putovanja u zimskim mjesecima. Na putovanjima se koriste veći brodovi kapaciteta 2000 i više putnika i 700 članova posade. U ponudi za ovo plovidbeno područje su i kraća putovanja do 4 dana na koja otpada 15 %, nešto duža do 7 dana (31 %) te 10 i više dana (54 %) putovanja.

Plovidbeno područje Mediterana uvijek je bilo atraktivno za kružna putovanja pa se stoga i izdvaja od ostalih područja po broju kružnih putovanja. Putovanja se odvijaju kontinuirano

On the South American sailing area cruises are offered in the first three months of the year in significantly larger number than in the remaining months. Cruises are offered continuously throughout the whole year with smallest number during the winter period for that location. Ships that are used are bigger with up to 2000 and more passengers and 700 crew members. Shorter length journeys are offered up to 4 days which take 15 %, some longer up to 7 days which take 31 % and long from 10 days and more which take 54 % of the total cruising sum for that area.

The Mediterranean sailing area was always attractive for cruisings so it stands out from other areas by the cruise number. Journeys are made continuously throughout entire year with a slightly smaller number in winter period for this area. In the remaining months around 100 to 300 cruisings are offered. To enlarge the journeys in the winter period as well, shipping agencies offer arrangements on very popular prices. Ships that are used on this cruises have capacity of 1000 to 2000 passengers and 900 crew members. In this sailing areas, one of the most attractive ones, cruises that are offered are exclusively longer, up to 7 days which take 43 % and up to 10 days and more which take 57 % of the total cruising sum for that area.

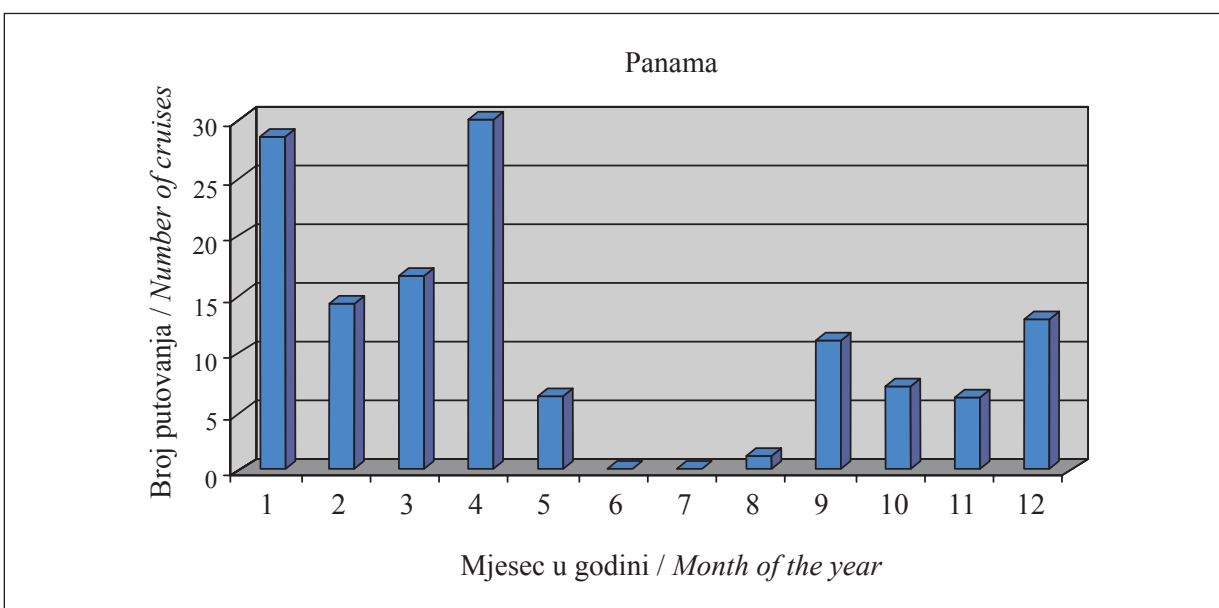

Grafikon 11. Prikaz broja ostvarenih putovanja po mjesecima kroz godinu za plovidbeno područje Mediterana
Chart 11 Showing of Mediterranean sailing area monthly cruises

Izvor / Source: Autori / Authors

kroz cijelu godinu s tim da ih je znatno manji broj u zimskim mjesecima. U preostalim mjesecima u ponudi je od 100 do 300 kružnih putovanja mjesečno. Kako bi povećali broj putovanja i u zimskim mjesecima broderske udruge nude aranžmane po vrlo popularnim cijenama. Na kružnim putovanjima se koriste brodovi kapaciti-

The cruising offers for Panama sailing area oscilates from month to month. The smallest amount is during summer season for that area when high temperatures are expressed with high moisture presentage in air.

Grafikon 12. Prikaz broja ostvarenih putovanja po mjesecima kroz godinu za plovidbeno područje Paname
Chart 12 Showing of Panama's sailing area monthly cruises

Izvor / Source: Autori / Authors

teta od 1000 do 2000 putnika i do 900 članova posade. U plovibnom području Mediterana jednom od atraktivnijih područja za odvijanje kružnih putovanja isključivo su u ponudi duža putovanja do 7 dana na koja otpada 43 % te 10 i više dana na koja otpada 57 %.

Ponuda kružnih putovanja za plovibno područje Paname vrlo je promjenjiva iz mjeseca u mjesec. Najmanji broj putovanja za to plovibno područje je u ljetnim mjesecima kada su izražene visoke temperature s vrlo velikim postotkom vlage u zraku.

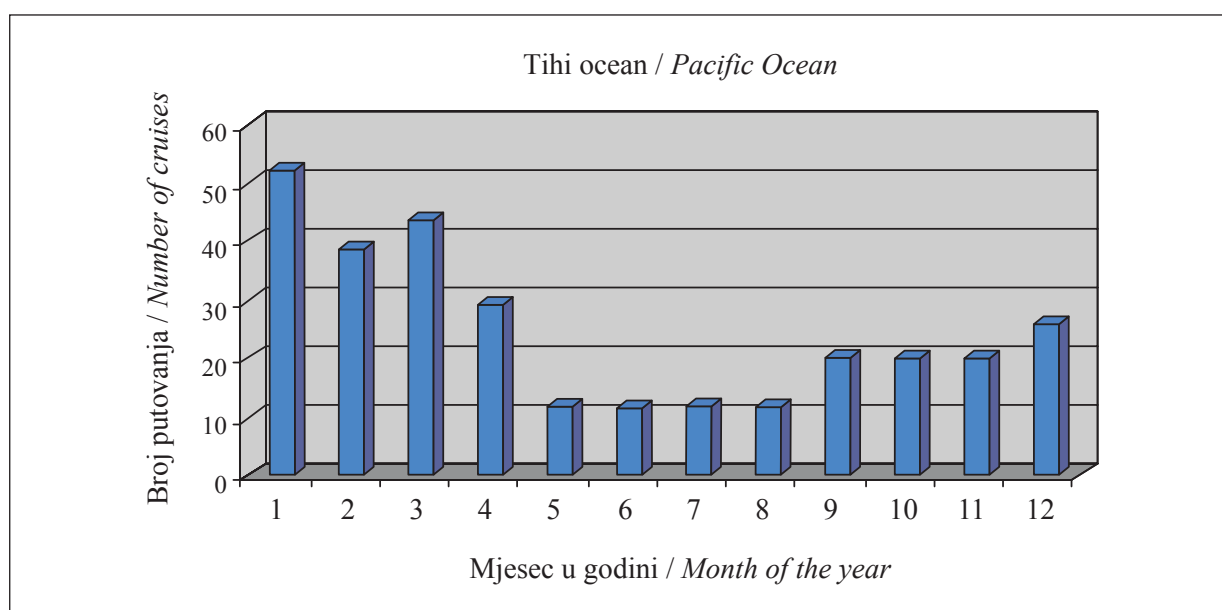
Prvi i četvrti mjesec znatno odudaraju od preostalih mjeseca u godini po broju kružnih putovanja. Na putovanjima se koriste brodovi kapaciteta od 2000 putnika i 800 članova posade. U plovibnom području Paname u ponudi su samo duža putovanja od 10 i više dana.

U plovibnom području Tihog oceana kružna putovanja su prisutna tijekom cijele godine s tim da je broj kružnih putovanja veći u prva četiri mjeseca u godini. Plovidba se odvija brodovima kapaciteta od 1500 do 2000 putnika i 800 članova posade. Putovanja se odvijaju kako u priobalnim kontinentalnim područjima tako i u otočnim područjima. U ponudi su kraća putovanja u trajanju do 4 dana na koja otpada svega 9 %, nešto duža do 7 dana na koje otpada 39 % i duža putovanja od 10 i više dana na koje otpada 52 %.

First and fourth month significantly deviate from the remaining months by the number of cruises. Ships that are used for this area have capacity of 2000 passengers and 800 crew members. Cruises that are offered are only up to 10 days and more in length.

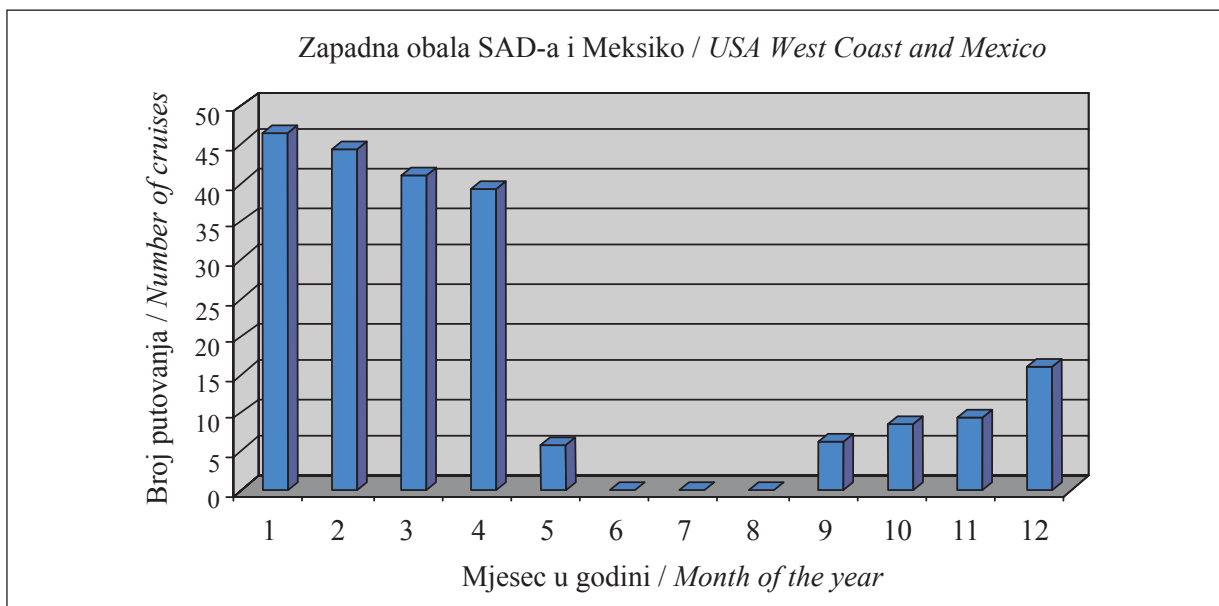
The Pacific Ocean sailing area offers cruises throughout entire year with a slightly bigger number during first four months. Journeys are made in ships from 1500 to 2000 passenger capacity and 800 crew members. Trips take place in the continental coastal areas and in island areas. Shorter trips are offered with 4 days length which take only 9 %, slightly longer which take 39 % and long journeys from 10 days and more which take 52 % of the total cruising sum for that area.

The number of cruisings through USA West coast and Mexican sailing area is very oscillatory. Most of the cruises in that area is taken in first four months in the year, while in the remaining months the number is significantly smaller in the measure where the sum of the remaining months is smaller than the number of cruises in first month. For cruises in this sailing area, ships that are used have a capacity from 2000 passengers and 1000 crew members. Shorter journeys are offered as well as longer ones, but the most common ones are in 7 days length which take 70 %, then longer than 10 days which

Grafikon 13. Prikaz broja ostvarenih putovanja po mjesecima kroz godinu za plovibno područje Tihog oceana
Chart 13 Showing of Pacific Ocean sailing area monthly cruises

Izvor / Source: Autori / Authors

Grafikon 14. Prikaz broja ostvarenih putovanja po mjesecima kroz godinu za plovidbeno područje Zapadne obale SAD-a i Meksika

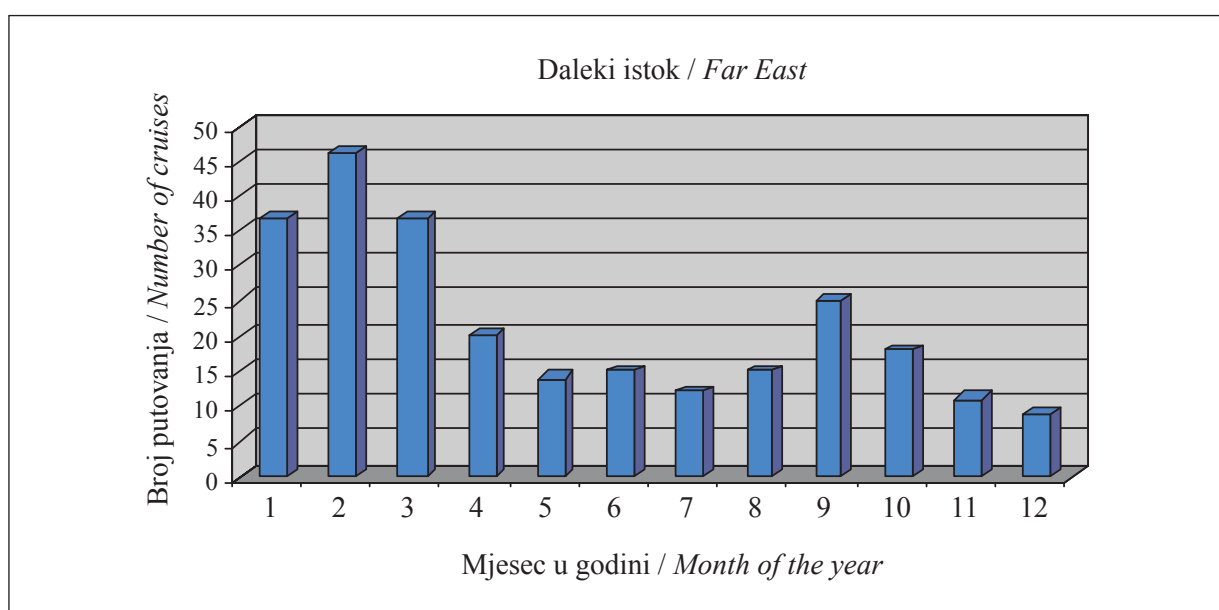
Chart 14 Showing of USA West coast and Mexican sailing area monthly cruises

Izvor / Source: Autori / Authors

Broj kružnih putovanja na plovidbenom području Zapadne obale SAD-a i Meksika vrlo je oscilantan. Većina kružnih putovanja u tom plovidbenom području se odvija u prva četiri mjeseca u godini dok je u preostalim mjesecima broj kružnih putovanja znatno manji u tolikoj

take 21 % and short 4 days journeys with 9 % of the total cruising sum for the area.

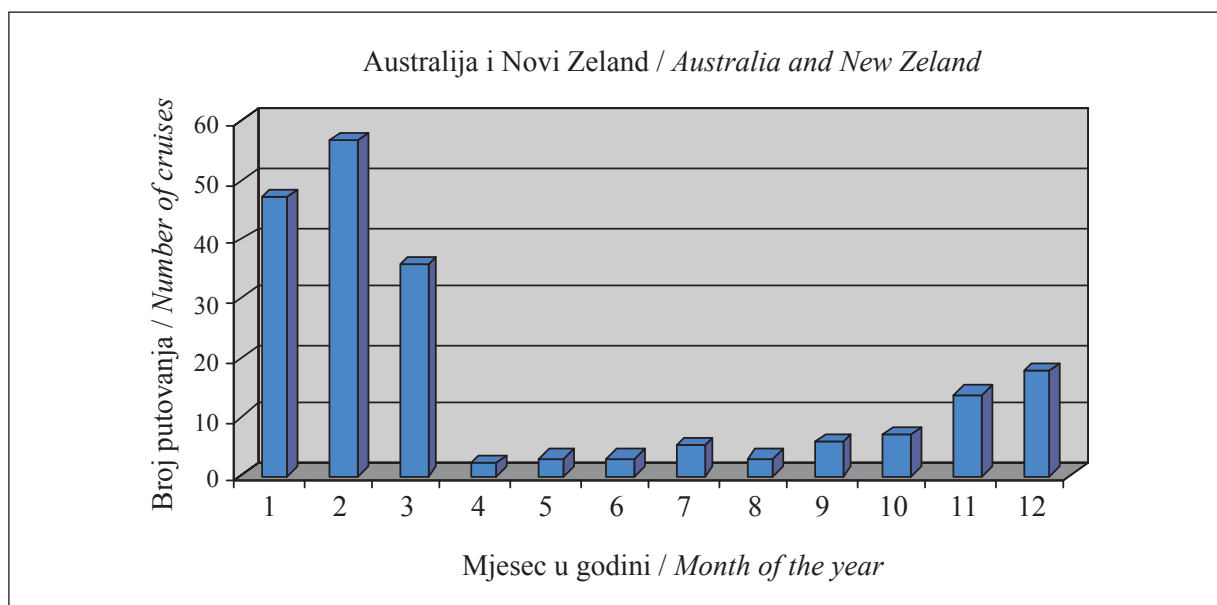
In the Far East sailing area cruises take place throughout entire year. Abigger number is shown in first three months and ninth month,

Grafikon 15. Prikaz broja ostvarenih putovanja po mjesecima kroz godinu za plovidbeno područje Dalekog istoka

Chart 15 Showing of Far East sailing area monthly cruises

Izvor / Source: Autori / Authors

Grafikon 16. Prikaz broja ostvarenih putovanja po mjesecima kroz godinu za plovidbeno područje Australije i Novog Zelanda

Chart 16 Showing of Australian and New Zealand's sailing area monthly cruises

Izvor / Source: Autori / Authors

mjeri da je sveukupan zbroj kružnih putovanja u tim mjesecima manji od broja kružnih putovanja u prvom mjesecu. Za kružna putovanja u tom plovidbenom području koriste se veći brodovi kapaciteta od 2000 putnika i 1000 članova posade. U ponudi su kraća i duža putovanja, no najzastupljenija su putovanja u trajanju do 7 dana sa 70 %, zatim duža od 10 dana s 21 % te kraća putovanja do 4 dana sa svega 9 %.

U plovidbenom područje Dalekog istoka kontinuirano se tijekom cijele godine odvijaju kružna putovanja. Izraženiji broj kružnih putovanja iskazuje se u prva tri i u devetom mjesecu dok je u preostalim mjesecima broj kružnih putovanja podjednak. Na kružnim putovanjima u tom plovidbenom području koriste se veći brodovi kapaciteta od 2000 putnika i 700 članova posade. U ponudi su putovanja različitog trajanja, kraća do 4 dana (10 %), do 7 dana (20 %) te 10 dana i duža na koja otpada 70 %.

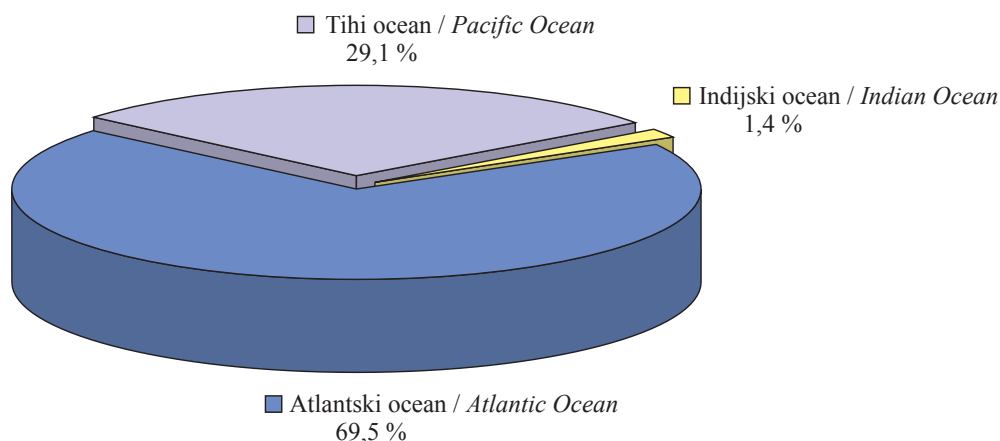
U posljednjem plovidbenom području Australije i Novog Zelanda većina kružnih putovanja se odvija u prva tri mjeseca dok je u preostalim mjesecima u godini broj kružnih putovanja znatno manji. Na kružnim putovanjima u tom plovidbenom području manji su brodovi kapaciteta do 1000 putnika i 350 članova posade. U plovidbenom području Australije i Novog Zelanda odvijaju se kružna putovanja do 4 dana trajanja na

while in the remaining months number is equal. Bigger ships are used with 2000 passenger capacity and 700 crew members. Various journey lengths are offered for this area, short 4 days trips which take 10 %, 7 days trips which take 20 % and 10 days length which take 70 % of the total cruising sum for this area.

In the last sailing area of Australia and New Zealand cruises take place in first three months while in the remaining months the number is significantly smaller. Smaller ships are used for cruises in this area with 1000 passenger capacity and 350 crew members. Journeys for this area that are up to 4 days of length take 9 %, up to 7 days take 25 % and up to 10 days and more take 66 % of the total cruising sum.

3 CRUISING DISTRIBUTION TO OCEAN AREAS

With the analysis of statistical data from the accomplished passenger traffic on cruisers for the past year it was found that Atlantic ocean has the biggest cut of the accomplished traffic with 69,5 % while Pacific and Indian ocean have significantly smaller number of 29,1 % respectively 1,4 %. The reason behind this big cut of Atlantic ocean is because in its sailing area are

Grafikon 17. Raspodjela putničkog prometa kružnih putovanja prema oceanskim područjima
Chart 17 The distribution of passenger traffic cruises to ocean areas

Izvor / Source: Autori / Authors

koja otpada 9 %, do 7 dana na koja otpada 25 % te putovanja od 10 i više dana na koja otpada 66 %.

3. RASPODJELA KRUŽNIH PUTOVANJA PREMA OCEANSKIM PODRUČJIMA

Analizom statističkih podataka ostvarenog putničkog prometa na kružnim putovanjima za proteklu godinu utvrđeno je da Atlantski ocean ima najveći udio ostvarenog putničkog prometa od 69,5 %, dok Tihi i Indijski ocean imaju znatno manji udio od svega 29,1 %, odnosno 1,4 %. Razlog tako velikog udjela Atlantskog oceana u odnosu na ostale oceane je u tome što su na tom plovbenom području Atlantski otoci, Mediteran i Arktik koji u odnosu na ostala područja na kojima se odvijaju kružna putovanja značajno odudaraju time što se kružna putovanja odvijaju kontinuirano tijekom cijele godine, a i mjesečni broj putovanja je vrlo velik. Od oko 2000 ukrcajno/iskrcajnih luka kružnih putovanja u svijetu dosta veliki broj se nalazi na području Atlantskog oceana što isto tako pridonosi njegovom većem udjelu u odnosu na ostale oceane.

4. ZAKLJUČAK

Kružna putovanja u začetima i danas znatno se razlikuju. Prijevoz putnika na kružnim putovanjima u početcima se obavljao zajedno s prije-

Atlantic islands, Mediterranean and Arctic who unlike other areas of cruises have continuous of cruises throughout entire year, and monthly amount of cruises is extremely high. From around 2000 boarding/unboarding cruising ports around the world, large amount is located on Atlantic ocean area which increases its cut in the sum unlike other oceans.

4 CONCLUSION

Cruises in the beginning differ from cruises nowadays. Passenger transport on cruises in the beginning was made together with cargo transport and mail, and were exclusively based on transport, and in that day were only option of intercontinental traveling. The development of air transport made an alternative of intercontinental transport which lead to significant dropping of passenger number on passenger ships. To secure their own existence, ship agencies offered new luxury and fast ships with numerous entertainment content to attract passengers to travel by ship. Today, a small number of travelers use ships exclusively for intercontinental transport out of fear of flying, but that is a really small number. By building luxury ships with entertainment content a new trend was born, to travel by ship merely out of fun and pleasure with extending the offers of cruises to different geographic areas and with different journey lengths.

vozom tereta i pošte, te je isključivo bio transportnog karaktera i u ono doba kao jedina opcija međukontinentalnog prijevoza. Razvoj putničkog zrakoplovstva unio je alternativu međukontinentalnog prijevoza čime je tih godina došlo i do znatnog pada broja putnika na putničkim brodovima. Kako bi osigurali egzistenciju brodovlasnici putničkih brodova nude nove luksuzne i vrlo brze brodove s mnoštvom popratnih zabavnih sadržaja da bi privukli putnike na plovidbu brodom. I danas jedan manji dio putnika takve brodove koristi isključivo radi međukontinentalnog transporta iz straha od letenju, no to je vrlo mali broj osoba. Gradnjom luksuznih brodova s mnoštvom popratnih zabavnih sadržaja nastaje novi trend plovidbe brodom iz zabave i razonode sa širenjem ponude kružnih putovanja na različita geografska područja te s različitim ponudama dužine trajanja kružnih putovanja.

Analizom ponuda kružnih putovanja putničkih agencija kružna putovanja odvijaju se u 15-ak područja svijeta u kojima se s obzirom na godišnje doba u godini mijenja i broj kružnih putovanja. Disperzija broja putovanja po pojedinom području kroz godinu je vrlo različita i u korelaciji s godišnjim dobima na pojedinom plovidbenom području. Područje koje prednjači brojem kružnih putovanja kroz cijelu kalendarsku godinu je područje Arktika. Ostala područja imaju značajnija odstupanja broja kružnih putovanja kroz godinu, a među njima prednjači područje Antarktike u kojem se kružna putovanja odvijaju u svega par mjeseci, odnosno u prosincu, siječnju i veljači. Ostala područja uglavnom imaju kružna putovanja u kontinuitetu kroz cijelu godinu osim područja Indijskog oceana, Aljaskе i Zapadne obale SAD-a i Meksika u kojima je evidentan kontinuiran prekid od par mjeseci.

U raspodjeli kružnih putovanja prema oceanima uvelike pred ostalim oceanima prednjači Atlantski ocean sa 69,5 % ostvarenih kružnih putovanja. Razlog tome je veliki broj putovanja kroz cijelu godinu područjem Mediterana, Atlantskog dijela Južne Amerike i Atlantskim otocima kao i podatak da najveći broj putnika na kružnim putovanjima čine upravo stanovnici Sjeverne Amerike na koje od ukupnog broja putnika u 2012. godini od 20,5 milijuna otpada 12,5 milijuna, a na Europu oko 6 milijuna putnika [9]. Broj putnika na kružnim putovanjima je u kontinuiranom uzlaznom trendu iz godine u godinu što ukazuje na potrebu povećanja broja tre-

With the cruises analysis from different traveling agencies, cruises take place in around 15 areas of the world in which, according to the season, the cruise number changes. Dispersion of travels on each area throughout a year is different and is correlated with seasons. The area that leads with the most cruising numbers through the whole calendar year is Arctic. The remaining areas have significant deviations through the year, and the leader amongs them is Antarctic sailing area in which cruises take place in only few months, December, January and February to be precise. Other areas have cruises mostly in continuous throughout the year except Indian ocean, Alaska and USA West coast and Mexico in which the few month break is recorded.

By dispersing the cruises on oceans, Atlantic ocean leads 69,5 % of cruises. The reason behind it traveling through Mediterranean, Atlantic part of South America and Atlantic islands through the entire year, as well as the fact of largest passenger number comes from North America of which in year of 2012. was 12,5 million, Europeans had around 6 million [14] from a total of 20,5 million. The number of passengers on cruises increases from year to year which points the need of enlarging the amount of cruises, which currently is 281. Estimated amount for building new 26 ships by 2015 [13] is around 15 billion dollars which surely will improve further enlargement of passengers on cruisers. By enlarging the number of cruising ships the richer offer of cruisings will occur and even to some new areas. Even though cruisings, according to the offers, can be separated into short (up to 4 days), middle (up to 7 days) and long (up to 10 days and more), some of the listed sailing areas offers all three options, some only middle and long journeys. Mean length of a cruise is 7,2 days which shows the passengers stay longer on the ship for longer enjoyment of rich entertaining content.

nutnog 281-og putničkog broda. Predviđeni iznos za gradnju novih 26 brodova do 2015. godine [8] iznosi oko 15 milijardi dolara što će zasigurno ubrzati daljnje povećanje broja putnika na kružnim putovanjima. Povećanjem broja putničkih brodova na kružnim putovanjima povećat će se ponuda dužine putovanja i ponuditi neka nova područja za kružna putovanja. Iako se kružna putovanja prema ponudi mogu podijeliti na kraća (do 4 dana) srednja (do 7 dana) i duža (10 i više dana) neka od navedenih plovidbenih područja u ponudi imaju sve tri opcije, a neka samo srednja i duža putovanja. Srednja vrijednost dužine ostvarenih kružnih putovanja iznosi 7,2 dana što ukazuje da putnici duže ostaju na brodu zabavljajući se brojnim bogatim sadržajima.

LITERATURA / REFERENCES

- [1] Miller, W. H., *Great Cruise Ships and Ocean Liners from 1954 to 1988*, Dover Publications, 1988.
- [2] Layton, K. J., *Transatlantic Liners*, Shire Library, 2012.
- [3] Dickinson, B., V. Andy, *Seeling the Sea: an Inside Look in Cruise Industry*, Hoboken, John Wiley & Sons, 2008.
- [4] Mancini, M., *Cruising: a Guide to the Cruise Line Industry*, 2nd ed., Thomson, 2003.
- [5] Maxtone, J. G., *Liners to the Sun*, New York, Macmilan Publishing Company, 2000.
- [6] *Carnival Corporation & Plc*, Annual Report, 2010.
- [7] *RCCL – Annual report*, Royal Caribbean Cruises Ltd., 2010.
- [8] www.statisticbrain.com/cruise-ship-industry-statistics/
- [9] www.cruisemarketwatch.com/growth/
- [10] www.worldcruising.com/
- [11] www.princess.com/learn/destinations/world
- [12] www.worldcruisecentral.com
- [13] www.top-cruise-deals.com
- [14] www.cruisedirect.com
- [15] www.top-cruise-deals.com
- [16] www.pocruises.com
- [17] www.carnival.com
- [18] www.igluccruise.com
- [19] www.hollandamerica.com
- [20] www.costacruise.com
- [21] www.cruise critic.com
- [22] www.silversea.com
- [23] www.silversea.com
- [24] www.vacationstogo.com